

УДК 347.232

DOI: 10.31733/17-03-2023-696-697

Дар'я ВОРОНА

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

к.ю.н., доц. **Марина ЮНІНА**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

На сьогоднішній день правове регулювання права власності визначається запровадженням таких пріоритетів для розвитку нових засад права власності, зокрема, для цивільного законодавства, яке забезпечує перехід економіки України до розвинених ринкових відносин шляхом оптимального розвитку власності. А також набуває значення конституційний обов'язок держави захищати права і свободи людини, створювати належні умови для їх реалізації та захисту. Ефективною гарантією захисту прав власника є те, що примусовий продаж об'єктів права власності і подальше зобов'язання повного відшкодування вартості допускається лише у випадках воєнного чи надзвичайного стану. Та саме через події, які наразі відбуваються на території України, близько 3.5 мільйонів українців, за різними джерелами, залишилися без своїх домівок, тому на нашу думку, станом на 2022 рік, ця тема актуальна як ніколи раніше.

Зокрема за статтею 41 Конституції України, кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом. Громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним.

Всі підстави припинення права власності залежно від значення волі власника можна поділити на дві групи: 1) припинення права власності з волі власника; 2) припинення права власності незалежно від волі власника. Припинення права власності з волі власника найчастіше відбувається внаслідок передачі цього права іншій особі на підставі правочинів (договорів купівлі-продажу, дарування тощо). Можливі також знищення речі власником (шляхом її споживання, переробки в іншу річ, фізичної ліквідації) і безадресна відмова від права власності на майно (дерелікція). Припинення права власності незалежно від волі власника може бути двох різновидів: а) припинення права власності з об'єктивних причин (загибель речі, загублення речі власником; спливу строку набувальної давності); б) припинення права власності внаслідок волевиявлення інших суб'єктів права (примусовий викуп майна, звернення стягнення на нього за зобов'язаннями власника, реквізиція, конфіскація тощо) [3, с. 78].

Що стосується примусового відчуження об'єктів права приватної власності, то воно може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану [1].

Застосування примусу при припиненні права власності здійснюється за різними критеріями: неналежне (безгосподарне) утримання або нецільове використання особливо цінних об'єктів; суспільні інтереси (потреби); санкція за правопорушення (конфіскація майна, звернення стягнення на майно); локалізація наслідків надзвичайних ситуацій (реквізиція) тощо [2, с. 72].

На нашу думку, також слід доповнити ст. 349 ЦК частиною, в якій вказати, що при припиненні права власності на майно в разі його знищення через форс-мажорні обставини (зокрема, воєнні дії) є обов'язковим відшкодування вартості втраченої власності за рахунок держави. Це необхідно для забезпечення прав громадян у разі втрати ними майна під час воєнних дій. Прикладом є події у Маріуполі, що змушують замислитися над цим, адже після

ворожій атаки деяких кварталів просто немає, все зруйновано, володіти нічим. Але ця гіпотеза не стосується права на володіння землею, на якій раніше була домівка, оскільки навіть після її зруйнування право власності на землю не зупиняється.

Таким чином, проаналізувавши питання, правових засад припинення права власності, ми визначили що цей інститут в Україні потребує доопрацювання законодавцем окремих положень, таких як законодавчі акти, які регулюють питання припинення права власності, оскільки через введення на території України воєнного стану є деякі зміни і нововведення, через які припинення відповідного права здійснюється не через волю одного з законодавчих органів або у разі відчуження такого права, а через зруйнування відповідного об'єкта, на який особа має право власності. Ми пропонуємо або ввести відшкодування повної ціни такого об'єкта, або надання нового об'єкта для поновлення права власності.

1. Конституція України, Документ 254к/96-ВР, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.01.2020, підстава - 27-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

2. Горайнов А.М. Примусове припинення права власності. Судова апеляція. 2009. № 3(16). С. 67-72.

3. Купар Л. В. Особливості припинення права власності. Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу. наук.практ.конф.Полтава. 2015, С. 76-81.

УДК 347.99

DOI: 10.31733/17-03-2023-697-698

А. ГОЛУБЄВА

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

викладач **Марина ЛОГІНОВА**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Законності та обґрунтованості повинні відповідати судові акти, що містять висновки суду щодо суті справи в цілому або за окремими приватними питанням цивільного судочинства. Однак правозастосовча діяльність судів знає чимало випадків відхилення від зазначених вимог, коли суди виносять незаконні татнеобґрунтовані судові постанови, що свідчить про можливість існування судових помилок під час розгляду та вирішення справ у порядку цивільного судочинства.

Тому потрібен правовий механізм, що дозволяє своєчасно виявляти та усувати судові помилки. Одним із таких механізмів є перегляд рішень та ухвал суду першої інстанції в касаційному порядку, тобто касаційне провадження

Отже, касаційне провадження – це врегульоване відповідними нормами соціальне ставлення, що утворюється у зв'язку з переглядом вищим судом законності і обґрунтованості які вступили в законну силу висновків і ухвал судів першої інстанції з участю суду першої інстанції, акти якого піддаються перевірці, а ще осіб, які беруть участь у справі .[1.с.108]

Доступність, оперативність, колегіальність, перевірочний характер діяльності суду першої інстанції, поєднання елементів його діяльності, апеляції та ревізії найбільш яскраво розкривають сутність касаційного провадження

Перевірочний характер касаційного провадження обумовлений його цілями. Однією з цілей касації вважається виявлення судових промахів шляхом вивчення та оцінки наявних у справі, а ще додатково поданих доказів. Причому вивчення та оцінка судом касаційної інстанції нових доказів обмежена варіантами, коли вони (докази) не мали можливість бути представлені стороною до суду першої інстанції. Іншою метою касації вважається знищення виявлених промахів шляхом скасування або зміни неправильного судового акта Перевірочний характер касаційного провадження обумовлений його цілями.[2.с.111]